

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 50.

V Ljubljani, 13. grudna 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrť leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Z dunajskega shoda.

Glavno poročilo.

(Konec.)

Mi, ki smo izgubili vero na deželne zборе, verujemo samo še na pomoč državnega zbora. Vera je seveda razdrobljiv tvor, ki ne kljubuje vedno sili dejstev. Tako se lahko zgodi, da bomo ob podelitvi svojih zahtev preskrbljeni samo za en minljiv dan, da v bodočnosti potemni, usoda državnih uradnikov, ki nanjo priklepamo svojo usodo, in nas zopet potegne v globočino bede. Dohodki državnih uradnikov so uveljavljeni za nedoločljivo, vedno pa daljšo dobo, ti ostanejo dolga leta stalni; nasprotno pa vedno rastejo cene vseh življenskih potrebščin. Neprestano, enako morskim valovom, ki se spenjajo pod mogočno silo prirodne moči, gredo cene kvišku, in problem, urediti uradniške plače tako, da bi rasle enakomerno s cenami živil in da bi bilo njihovo razmerje do teh cen vedno enako — ta problem ni rešen in tudi nikoli ne bo rešen. Tudi je mogoče, da pridejo časi, ko zaveje drug duh v državni upravi, da zavlada slejaliprej uprava trde pesti in si prizadene z absolutističkim sredstvom materialnega pritiska vzgojiti si iz uradništva poslušno orodje v svoje namene. V tem slučaju bi prišli tudi mi zaradi enakosti z uradniki v položaj, da bi na sebi samem občutili resnico, ki jo razodeva govornica: Enakim enako. O tem smo popolnoma na jasnem. Toda vsi pomisleki so uničeni ob železnem argumentu bede. Ko so se razbili vsi naši poizkusi, da bi se rešili po drugi poti sile in potrebe, ostaja samo še usoda državnih uradnikov naše upanje, zadnja veja, ki sezamo po nji v svojo rešitev.

Možje ljudstva, zastopniki ljudstva, ki so tu v naši sredi, so čuli naše besede, spoznali ob izviru naše bolesti. Kar so čuli, ni izraz tega, kar vznemirja majhen krog, to je vzklik vsega, velikega, v svojem pravnem čuvstvu globoko užaljenega stanu! Iz vseh dežel in vseh narodov države so tu združeni zastopniki učiteljstva. Kar jih sicer loči in, žal, le prevečkrat razdvaja v hudem sovraštvu, stopa v ozadje pred zapovedujočo skupno dolžnostjo, združeno potrkatii na vrata parlamenta, da se vzame Avstriji sramota, da pusti svoje učiteljstvo stradati in vzgojevalcem svoje mladine, svojega upanja in svoje bodočnosti, ugrablja veselo moč do izpolnjevanja visoke naloge in tako greši proti svojim najvitalnejšim interesom.

In da ni sredstev, da bi se izpolnila pravična zahteva učiteljstva? Kdo se daj motiti s takimi izgovori? Ali mislijo, da ne more biti v Avstriji konec norcev? Država ima denar za

meče in sulice, za puške in kanone. Kadar zahtevajo težke milijone za oboroževanje in se proti temu dvigne duh ugovora, tedaj je treba vojnemu ministru sestii samo na kljuse „državnih potreb“, in zlomljen je vsak odpor. Morda se lev opozicije umirajoč nekolikokrat nedolžno zgane. In vendar ni pričakovati vojne. Danes, ko je v Evropi, da govorim v podobi, vsaka država kot zaščiten, tja do zob oborožen mož, tišči en meč drugega v nožnici. Za dolga leta naprej je po človeški pameti zajamčen mir med narodi. Toda boj, v notranjosti države, boj proti zmaju nevednosti, ki je obenem boj za povzdigo ljudstva na višjo stopnjo kulture, meče svoje valove dannadan. V tem boju ni nič premirja. Rojen je bil s civilizacijo narodov, spremljal je brez prestanka njih razvoj in bo končan šele tedaj, ko ostavijo poslednji ljudje zemeljsko oblo. Ta večni boj človeštva, boj luči proti temi, ki utemeljuje končno tudi tisto moč ljudstva, ki se izkaže na bojnem polju in ovije sinovom domovine lovor okolo čela — ta boj zahteva v prvi vrsti to, kar se filozofsko opisuje kot državne potrebe. Izdatki za šole so najpravičnejši vojni davek, pa tudi najpametnejši, zakaj brez kujige ostane tudi najostrejša sablja samo lesena palica. Zato ni nobena neumnost večja in samoumnejša kot ta, ki pusti stradati moža, ki vodi boj proti nevednosti in njenim opustošujočim posledicam. Njega obsojati trdo in brez ljubezni, dopuščati, da vojuje poleg boja za ljudsko izobrazbo še težak boj za obstanek, se pravi, odvzeti mu orožje in mladino, ki je izročena njegovemu varstvu, izročati vsem morališkim obeestnim razbojnikom.

Zategadelj ne more več dolgo iti tako naprej kakor doslej. Samo obžalovati je, da nam ni mogoče tistim zastopnikom ljudstva, ki niso prišli med nas, zapisati z gorečimi črkami, kaj so dolžni našemu stanu. Ali bodo besede, ki se danes razlegajo v tej dvorani, zazvenele ven in zbudile speče vesti? Tega ne vemo. Toda vkljub tej negotovosti storimo svojo dolžnost, ker ostane dolžnost tudi potem dolžnost, ako ni ujeni izpolnitvi zagotovljen uspeh, zakaj ona je ukaz morale in človečanstva. Toda mi upamo, da se bodo vsaj oni gospodje poslanci, ki so se odzvali našemu povabilu in prišli med nas ter dokazali s tem, da niso ob boju celokupnega avstrijskega učiteljstva za človeka vredno eksistenco ostali mrzlih sre, odločno zavzeli s svojimi somišljeniki v parlamentu za naše pravične in v zakonu utemeljene pravice, ne da bi se dali motiti od nasprotnih vplivov.

* * *

Zahtevo in sklep smo priobčili že v prvotnem poročilu. Prihodnjič zaključimo to izvestje s to in ono drobtino.